

*Будувати мир і добробут шляхом
поширення демократичних цінностей*

ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ УКРАЇНИ ТА США

U.S.-UKRAINE POLICY DIALOGUE

**Заходи та рекомендації Другої робочої сесії
14-17 листопада 2005 р.
Київ**

Міжнародний центр
перспективних
досліджень

Центр економічних та
політичних досліджень
ім. Олександра Разумкова

Where Opportunities Emerge.

Інститут міжнародних справ ім.
Елліотта, Університет Джорджа
Вашингтона

THE ATLANTIC COUNCIL
OF THE UNITED STATES

Інститут Кеннана, Міжнародний
центр підтримки науковців
ім. Вудро Вілсона

1701 K Street, NW, Suite 903
Washington, DC 20006
Phone: +1(202)223-2228
Fax: +1(202)223-1224
Email: usuf@usukraine.org

Боричів Тік, 35-В, 6 поверх
Київ 04070
Тел: +38(044)537-6230
Факс: +38(044)537-6231
Email: usuf@usukraine.kiev.ua

<http://www.usukraine.org>

Зміст

Зміст	2
Підтримка програми	2
Короткий огляд	3
Робоча група з питань політики та урядування: список членів та рекомендації	4
Робоча група з питань зовнішньої політики та національної безпеки: список членів та рекомендації	7
Робоча група з питань економіки та бізнесу: список членів та рекомендації	10
Робоча група з питань інформаційної політики та ЗМІ: список членів та рекомендації	12
Учасники діалогу	15

Підтримка програми

Спонсори

Держдепартамент США

Фундація «Україна – США»

Фундація родини Чопівських

Посольство США в Україні

Посольство України в США

Фундація Марії Гулай-Ліон

Д-р Мюррей Сенкусь

Українська федеральна кредитова спілка (Рочестер, штат Нью-Йорк)

Frishberg & Partners

Програма “Політичний діалог між Україною та США” є практичною та ефективною спробою посприяти демократичним реформам в Україні та становленню справжнього і значущого стратегічного партнерства між двома нашими країнами. Цей дворічний проект передбачає організацію чотирьох робочих сесій, кожна тривалістю один тиждень, що відбуватимуться поперемінно у Вашингтоні та Києві, протягом яких посадові особи органів державної влади, депутати Верховної Ради України і члени Конгресу США, представники неурядових організацій, мас-медійної та бізнесової громад занурюватимуться у ґрунтовні, зорієнтовані на конкретні дії дискусії щодо пошуку політичних шляхів вирішення важливих проблем та питань.

Діяльність Програми фінансується Бюро в освітніх та культурних справах Державного департаменту США відповідно до Закону Фулбрайта-Гейса 1961 р. з поправками та Закону про підтримку свободи. Організацією заходів керують Фондація “Україна – США”, сім американських та українських інституцій-партнерів та ряд незалежних експертів. Американські та українські партнери спільно скеровують роботу чотирьох робочих груп за такими тематичними напрямками, як зовнішня політика і національна безпека; політика й урядування; економіка та бізнес; а також інформаційна політика і політика щодо ЗМІ. Розмаїття сфер кваліфікації партнерів та їхній різноплановий досвід у публічній політиці покликані розширювати і поглиблювати діалог та сприяти виробленню нових творчих підходів до вирішення проблем. Відповідно до вимог Програми, робочі групи напрацьовують “плани дій” з політичними рекомендаціями, які мають поширюватися серед посадових осіб органів державної влади України та США по завершенні кожної робочої сесії. Хоча партнери могли б працювати й поодиноці, їхній спільний голос, вироблений у співпраці, посилює вагу проекту і цих рекомендацій.

Друга робоча сесія Програми “Політичний діалог між Україною та США” відбулася у Києві 14-17 листопада 2005 р. У заході взяло участь чимало українських і американських лідерів громадських організацій, бізнесу та мас-медійної сфери. Протягом тижня роботи сесії до діалогу приєдналися депутати Верховної Ради України, представники міністерств та відомств, Кабінету Міністрів України, Секретаріату Президента України і Ради національної безпеки і оборони України.

Протягом сесійного тижня тривало відверте й неупереджене обговорення питань, пов’язаних з українсько-американськими відносинами та демократичними реформами в Україні. Перелік завдань, визначених у планах дій кожної робочої групи, можна знайти далі в цьому документі. *Фондація “Україна – США” та її партнери запрошують читачів ретельно вивчити зміст цих рекомендацій, сформулювати запитання до них, а також докласти зусиль до запровадження цих рекомендацій у життя.*

Кожна робоча група наголосила на тому, що спроможність України запроваджувати значимі реформи ускладнюється загальним браком координації, неналежним процесом ухвалення рішень та недостатньою кількістю як слід підготовлених працівників органів державної влади. Відтак, робочі групи рекомендували ширше запровадження програм технічної допомоги для навчання посадовців органів державної влади України, водночас висловлюючи розуміння, що така рекомендація вимагатиме значного фінансування. Фондація “Україна – США” погоджується, що українським реформаторам надзвичайно важливо опанувати інструментарій, який би допоміг їм здійснювати демократичні перетворення. Фондація та її партнери також усвідомлюють, що налагодження більш ефективного спілкування між виконавцями проектів та цільовою аудиторією подібних рекомендацій також вимагає додаткових ресурсів.

Фондація “Україна – США” та її партнери готуються до третьої робочої сесії, яка проходитиме у Вашингтоні у червні 2006 р.

Члени робочих груп та рекомендації

Робоча група з питань політики та урядування

Університет Джорджа Вашингтона / Український центр економічних та політичних досліджень ім. Олександра Разумкова

Співголова: **В'ячеслав Коваль**, народний депутат України, заступник голови Комітету Верховної Ради з питань регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

Віталій Бондзик, керівник Служби, Служба віце-прем'єр-міністра України з питань адміністративної реформи

Зоряна Міщук, секретар, Громадсько-політична консультативна рада при Голові Верховної Ради України

Ростислав Павленко, керівник, Головна аналітична служба Секретаріату Президента України

Співголова: **Вільям Грін Міллер**, колишній Посол США в Україні (1993-1998)

Тарас Кузьо, професор, Університет Джорджа Вашингтона

Роберт Мак-Коннелл, адвокат, Hawthorne & York International, Ltd., колишній помічник міністра юстиції США

Юрій Якименко, директор політико-правових програм Українського центру економічних та політичних досліджень ім. Олександра Разумкова

ПЛАН ДІЙ

Позитивні досягнення Президента України Віктора Ющенка, уряду України та Верховної Ради повинні знайти належне визнання з боку євроатлантичної спільноти. Ми розуміємо, що це двосторонній процес, і віддаємо належне позитивним досягненням України у різних аспектах процесу реформ та боротьби з корупцією. Форма та спосіб такого визнання може бути визначена західними урядовими та міжнародними організаціями самостійно, проте ми наголошуємо на важливості надання реальної допомоги та моральної підтримки, яка б дозволила Президентові Віктору Ющенку, уряду та Верховній Раді України продовжити демократичні реформи та євроінтеграцію України. Ми закликаємо Сполучені Штати та інших західних донорів провести ретельну оцінку надання необхідних проектів технічної допомоги з метою досягнення заявлених Україною цілей проведення реформ для побудови європейської демократичної держави.

Принципово важливими є обіцянки Президента Ющенка українському народові. Не менш важливими є обіцянки Україні з боку Заходу. Цих питань безпосередньо стосується спільна заява, підписана Президентом Джорджем Бушем та Президентом Віктором Ющенком 4 квітня 2005 року за назвою "Порядок денний українсько-американського стратегічного партнерства у новому сторіччі". Обидва президенти заявили, що "ми даємо настанову нашим країнам працювати разом задля просування свободи та безпеки на основі демократичних принципів та інституцій, що складають підвалини наших відносин... Ми працюватимемо разом для зміцнення демократичних інституцій в Україні." Одним із зобов'язань, що їх взяли на себе Сполучені Штати, є скасування для України поправки Джексона – Веніка. Саме у дусі цих намірів Фондація "Україна – США" та Програма "Політичний діалог України та США" створили Коаліцію зі скасування поправки Джексона – Веніка. Цю створену у Сполучених Штатах Коаліцію очолюють колишній Посол США в Україні Стівен Пайфер та колишній Посол США в Україні Вільям Грін Міллер. Ми із задоволенням сприйняли звістку про те, що на підтримку спільної заяви двох президентів Державний секретар США Кондоліза Райс уже звернулась до Конгресу США з проханням скасувати для України поправку Джексона – Веніка.

Зважаючи на історичну перспективу, ми ще раз наголошуємо на важливості того, що обіцянки, дані країнам Центральної Європи та Балтії, стали ключовими факторами для підтримання курсу реформ у цих державах. Для України така підтримка є не менш важливою.

Члени робочих груп та рекомендації

Учасники діалогу висловлюють свою підтримку зусиллям нової влади під керівництвом Президента Ющенка щодо утвердження в Україні демократичних цінностей, які знайшли своє втілення в ідеалах Майдану, та досягнення цілі євроатлантичної інтеграції і виконання взятих на Майдані передвиборних зобов'язань Президента Віктора Ющенка.

Разом з тим, ми глибоко занепокоєні з приводу внутрішніх конфліктів, які виникли у владній команді і спричинилися до відставки прем'єр-міністра та уряду і мали своїм наслідком породження у певній частини громадян сумнівів щодо того, чи зможе Помаранчева революція виконати поставлені перед нею цілі.

Учасники діалогу вважають, що головними викликами, які постали перед новою владою і поки не отримали адекватної відповіді, є корупція, зловживання службовим становищем, неправомірний вплив бізнес-інтересів на політичну сферу ("політична корупція"), недостатня прозорість процесів у владі і політиці та відсутність реальної політичної підзвітності народowi.

Особливу увагу учасники діалогу надають майбутнім виборам до Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування. Ці вибори мають дати однозначну відповідь на питання, чи стала Україна незворотно на шлях демократичного розвитку і чи завершила вона пострадянський період своєї історії. За тим, наскільки чесними і прозорими будуть вибори, світова демократична спільнота оцінюватиме поступ України у напрямі до євроатлантичної інтеграції.

Процес та результати майбутніх виборів визначають, чи відбудеться реальна демократична реструктуризація суспільства. Вільні і чесні вибори уможливають усвідомлення громадянами демократичних цінностей і сприятимуть піднесенню рівня участі громадян у демократичному політичному процесі через членство у різних політичних партіях чи їх підтримку.

Виходячи із сучасної суспільно-політичної ситуації в Україні, учасники діалогу визначили низку пріоритетних коротко- і довготермінових завдань та пропонують таке:

Короткотермінові завдання (на період до виборів 26 березня 2006 р.)

Заклик до лідерів політичних партій підписати документ під назвою "Кодекс етичних стандартів виборчої кампанії" і сконцентрувати увагу на таких питаннях:

- гарантувати прозоре і демократичне формування виборчих списків на виборах усіх рівнів, а саме через забезпечення доступу українським та міжнародним спостерігачам, представникам громадських організацій, засобів масової інформації, представникам споріднених політичних сил з інших країн на з'їзди та конференції, де затверджуватимуться партійні списки;
- усім кандидатам, починаючи з перших п'ятирок партійних списків, необхідно оприлюднити відомості про свій фінансовий, майновий стан та реальні доходи;
- гарантувати прозоре фінансування виборчих кампаній через оприлюднення інформації про бюджети кампаній та джерела надходжень;
- гарантувати доступ українських та міжнародних спостерігачів до моніторингу дій політичних партій на всіх етапах виборчого процесу.

Заклик до приватного сектора

Стимулювати громадські організації, залучені до моніторингових функцій під час виборів, і надалі:

- здійснювати моніторинг за дотриманням політичними партіями "Кодексу етичних стандартів виборчої кампанії". Факти порушень необхідно оприлюднювати у ЗМІ та інформувати про них громадськість усіма можливими способами. Ефективні засоби такого моніторингу можуть бути підсилені створенням коаліцій громадських організацій для спостереження за виборами на всеукраїнському та регіональному рівнях;
- запрошувати західних спостерігачів для моніторингу всього процесу передвиборчої кампанії в цілому, а також заходів, що проходять безпосередньо у день виборів.

Учасники діалогу вітають відмову політичного керівництва державою застосовувати адміністративний ресурс у будь-яких формах і на всіх рівнях, а також

- закликають керівників усіх політичних сил забезпечувати політичну нейтральність, зокрема високопосадовцями та державними службовцями, і гарантувати неухильне дотримання цієї вимоги в період передвиборчої кампанії.

Учасники діалогу вітають проголошений Президентом, урядом України і політичними партіями намір надати юридичні гарантії прав партіям, що перебувають у складі легітимної політичної опозиції в Україні, однак наголошують на необхідності завершення цього процесу до виборів.

Члени робочих груп та рекомендації

Середньо- і довготермінові завдання

Підтримуючи наміри влади щодо проведення реформи публічного адміністрування в Україні, а особливо реформи державної служби, вважаємо за необхідне наголосити на потребі забезпечити кращу координацію як системи, так і процесу. З цією метою

- пропонуємо створити єдиний центр координації реформи публічного адміністрування на рівні Кабінету Міністрів України.

Учасники діалогу засвідчують перші зусилля, зроблені Президентом, урядом України і Верховною Радою у питанні боротьби з корупцією. Ми вважаємо, що слід зробити декілька додаткових першорядного значення кроків, а саме:

- необхідно прийняти як стратегічний документ національну програму боротьби з корупцією;
- слід прийняти новий закон про запобігання корупції;
- слід створити спеціальний орган на вищому урядовому рівні, відповідальністю якого буде запобігання та боротьба з корупцією в урядових структурах усіх рівнів;

Ми вважаємо, що є нагальна потреба ухвалити закон, який визначатиме відповідні стандарти належної поведінки державних службовців, включно зі створенням централізованої системи суворого контролю.

Ми схвалюємо наміри нової влади запровадити дієві механізми декларування майна, доходів і витрат посадовими особами усіх рівнів. Ми звертаємо на це особливу увагу з метою забезпечення доступу до цієї інформації як громадськості, так і ЗМІ.

Ми підтверджуємо необхідність розробки і ухвалення закону про лобіювання і лобістську діяльність як засобу досягнення більшої прозорості публічного моніторингу законотворчого процесу та діяльності у цьому процесі зацікавлених груп.

Слід чітко окреслити стосунки між урядом України та громадськими організаціями, зокрема щодо роботи над такими важливими питаннями, як вивчення публічної політики, задля гарантії, що у такій діяльності не буде конфлікту інтересів. Взаємодія між громадськими організаціями та урядом України є необхідною для зміцнення громадянського суспільства, але й також для забезпечення незалежності діяльності громадських організацій.

Ми схвалюємо дії Президента і уряду України, спрямовані на розвиток громадських організацій і їх залучення до формування державної політики, так само як їхні дії, спрямовані на створення кращих умов для підтримки діяльності громадських організацій. Ми також сподіваємося, що питання урегулювання процесу, який би дозволив громадським організаціям працювати над виконанням урядових замовлень на тендерній основі і без впливу на їх незалежність, здобудеться на серйозний розгляд.

Учасники діалогу ще раз підтверджують актуальність вироблених на червневій зустрічі рекомендацій і закликають Президента України, уряд і Верховну Раду продовжити втілення цих рекомендацій.

Зі свого боку учасники діалогу готові продовжувати свою роботу і докладати спільні зусилля як в Україні, так і в США з метою досягнення поставлених вище цілей заради зміцнення демократії.

Члени робочих груп та рекомендації

Робоча група з питань зовнішньої політики та національної безпеки

Атлантична Рада Сполучених Штатів / Український центр економічних та політичних досліджень ім. Олександра Разумкова

Співголова: **Юрій Щербак**, радник Голови Верховної Ради України, колишній Посол України у Сполучених Штатах

Співголова: **Стівен Пайфер**, колишній Посол США в Україні (1998-2000)

Валерій Чалий, директор міжнародних програм, Український центр економічних та політичних досліджень ім. Олександра Разумкова

Стівен Ларрабі, голова Ради з питань європейської безпеки, RAND Corporation

Костянтин Кононенко, заступник керівника Управління зовнішньополітичних проблем національної безпеки, Рада національної безпеки та оборони України

Ян Нойце, заступник директор, Програма з питань трансатлантичних відносин, Атлантична Рада Сполучених Штатів

Віктор Нікітюк, начальник Управління євроатлантичного співробітництва, Міністерство закордонних справ України

Волтер Пархоменко, старший науковий працівник, Атлантична Рада Сполучених Штатів

Олександр Сушко, директор, Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України

Джефрі Саймон, старший науковий працівник та аналітик, Інститут національних стратегічних досліджень, Національний університет оборони

ПЛАН ДІЙ

1. Процес ухвалення рішень у сфері національної безпеки та зовнішньої політики

Загальна інформація

- Робоча група повернулася до наданої нею у червні ц.р. рекомендації стосовно того, що “уряду України слід виробити ефективну і узгоджену структуру ухвалення рішень у галузі зовнішньої політики, що базується на чіткому розмежуванні відповідальності між суб’єктами ухвалення зовнішньополітичних рішень”.
- Робоча група провела семінар з метою представити структуру Національної ради безпеки США та набутий досвід, що його можна було б використати в Україні.
- Робоча група обговорила документ щодо структури сучасного процесу ухвалення зовнішньополітичних рішень в Україні.

Рекомендації

Урядові України

- Уряду України було б доцільно розглянути питання створення постійно діючої підпорядкованої Раді національної безпеки і оборони (РНБО) України структури для сприяння тіснішій міжвідомчій координації та підготовці варіантів політичних стратегій на робочих рівнях. До складу цієї структури могли б увійти постійні регіональні і/або функціональні комісії.
- Уряду України варто розглянути, як саме пристосувати структури ухвалення зовнішньополітичних рішень, включно з РНБО, аби забезпечити узгоджений процес зовнішньополітичної координації між президентом і прем’єр-міністром у період після майбутньої конституційної реформи.
- Уряду України необхідно так спрямувати процес ухвалення урядових рішень, аби виключити будь-яке дублювання у міжвідомчих координаційних механізмах.
- Уряду України було б доцільно при ухваленні рішень делегувати більше повноважень робочим рівням усіх суб’єктів ухвалення зовнішньополітичних рішень.

Члени робочих груп та рекомендації

Програма робочої групи на майбутнє

- Робоча група погоджується продовжити роботу над цим питанням у період між цим та наступним засіданням з метою вироблення більш конкретних рекомендацій.
- Члени робочої групи домовились, що під час наступного зібрання українська сторона проведе семінар на тему міжвідомчої координації питань зовнішньої політики і національної безпеки у період після майбутньої конституційної реформи.
- Робоча група погоджується розглянути можливості для зміцнення контактів між Радою національної безпеки США та РНБО України.

2. Українсько-американські відносини

Загальна інформація

- Робоча група вітала початок діалогу між Україною та США з питань енергетичного сектора.
- Робоча група також схвалила активізацію контактів між Верховною Радою України і Конгресом США та зазначила, що такі контакти слід і надалі підтримувати та зробити їх більш систематичними.
- Крім того, робоча група схвально оцінила зростання ролі громадських організацій у зміцненні українсько-американських відносин.

Рекомендації

Урядові України та урядові США

- Робоча група повернулася до наданої нею у червні ц.р. рекомендації із закликом до уряду України “співпрацювати з Верховною Радою України над ухваленням і запровадженням нового закону, спрямованого на боротьбу із піратством у сфері оптичних носіїв інформації” та до уряду США – “співпрацювати з Конгресом над скасуванням для України поправки Джексона - Веніка”. Робоча група зазначає, що уряд України досягнув успіху, ухваливши закон про інтелектуальну власність та оптичні носії інформації, і закликає уряд США до активної роботи із Конгресом з тим, щоб прийняти закон, який звільняє Україну від дії поправки Джексона - Веніка.
- Уряду України та уряду США необхідно завершити всі процедури, пов’язані з визнанням України країною з ринковою економікою.
- Уряду України та уряду США слід сконцентруватися на виконанні спільної заяви від 4 квітня 2005 року і публічно прозвітувати ще до наступного українсько-американського саміту.

Програма робочої групи на майбутнє

- Робоча група погоджується розпочати процес перегляду цілей, окреслених у спільній заяві від 4 квітня 2005 року, та представити отримані ними результати на засіданні “за результатами річної оцінки”, що відбудеться під час наступної зустрічі.
- Робоча група погоджується організувати наступну зустріч у червні 2006 року.

3. Членство України в НАТО

Загальна інформація

- Робоча група повторно наголошує на важливості інтеграції України у НАТО для національної безпеки України.
- Робоча група вітає прогрес, що його досягнуто у відносинах між Україною і НАТО.
- Робоча група відзначає, що проведення вільних і чесних виборів у березні 2006 року стане потужним сигналом про відданість України демократичному політичному курсові.
- Робоча група також відзначає, що, попри досягнутий прогрес у реформуванні оборонного сектора, необхідно і надалі докладати зусилля, зокрема у реформуванні економічного сектора та сектора національної безпеки.
- Робоча група відзначає важливість узгодженого підходу з питань НАТО між президентом та прем’єр-міністром, зокрема через ініціювання широкого обговорення стратегії національної безпеки України.
- Робоча група закликає політичні партії України виступити з публічною декларацією, де входження України у НАТО буде віднесено до числа ключових зовнішньополітичних пріоритетів.

Рекомендації

Урядові України

- Робоча група погоджується, що з метою подальшого поглиблення стосунків між Україною та НАТО, кінцевою метою якого є входження України до альянсу, урядові України необхідно:
  - докладати постійних зусиль з метою досягнення прогресу у реформуванні політичного, економічного, оборонного секторів та сектора національної безпеки;
  - проводити далі за підтримки громадських організацій кампанію інформування громадськості, з тим, аби продемонструвати до середини 2008 року зростання громадської підтримки входження України до НАТО;
  - співпрацювати з Верховною Радою задля прийняття нового закону стосовно основних засад зовнішньої політики, де входження України до НАТО було б віднесено до ключових цілей.

Члени робочих груп та рекомендації

- Робоча група переконана, що за послідовного здійснення урядом України заходів у вказаних вище ділянках та за належної підтримки з боку США та НАТО, наступні амбітні цілі є цілком реальними для досягнення:
  - грудень 2006 р., саміт “Україна – НАТО”: Україна і НАТО приступають до виконання Плану дій щодо членства [у НАТО] (Member ship Action Plan - MAP)
  - 2008 – 2009 р., саміт “Україна – НАТО”: НАТО робить Україні пропозицію щодо членства
  - 2011 – 2012 р.: Україна вступає до НАТО.

Програма робочої групи на майбутнє

- Робоча група погоджується щодо необхідності дослідити аргументацію критиків членства України в НАТО, включаючи вплив членства України в НАТО на її військово-промисловий комплекс, для використання отриманих експертних оцінок у кампанії інформування громадськості.

4. Інтеграція України у Європейський Союз

Загальна інформація

- Робоча група вітала підготовку Плану дій “Україна – ЄС” для співпраці у сфері науки й техніки.
- Робоча група схвалила початок моніторингу за виконанням Плану дій “Україна – ЄС” консорціумом експертів – представників громадських організацій під керівництвом Центру Разумкова.

Рекомендації

Урядові України

- Уряду України необхідно забезпечити ефективну координацію між різними урядовими структурами, відповідальними за інтеграцію України у Європейський Союз.
- Уряду України, за підтримки громадських організацій, необхідно розробити кампанію інформування громадськості щодо членства у Європейському Союзі, спрямовану на ЗМІ, місцеве самоврядування та наукову спільноту.
- Уряду України необхідно співпрацювати із Верховною Радою, аби сприяти налагодженню парламентського зв'язку з Європейським парламентом через дипломатичну місію у Брюсселі.

Програма робочої групи на майбутнє

- Робоча група погоджується і надалі зосередити свою увагу на процесові реалізації Плану дій “Україна – ЄС” під час свого наступного зібрання, що відбудеться у червні 2006 року.

5. Роль України у регіоні

Загальна інформація

- Робоча група відзначає, що після Помаранчевої революції Україна має унікальну можливість стати зразком демократії та успішних перетворень у регіоні.

Рекомендації

Урядові України та урядові США

- Продовжити нинішню політику, що йде в річищі політики ООН, ЄС, ОБСЄ та інших міжнародних організацій, на опротестування грубих порушень прав людини та демократичних практик у регіоні.
- Уряду України у співпраці з урядом США було б доцільно вивчити багатий досвід Комісії США з безпеки і співпраці у Європі (яка є міжвідомчою комісією) у сприянні захисту прав людини і посиленні міжнародної безпеки.

Урядові України

- Уряду України необхідно запросити українські громадські організації до справжнього партнерства у формуванні політики та здійснення моніторингу щодо забезпечення прав людини.
- Уряду України слід і далі спрямовувати свої зусилля на вирішення конфлікту у Молдові та посилення своєї позиції як доброго сусіда та надійного партнера у регіоні в цілому.

Програма робочої групи на майбутнє

- Робоча група погоджується обговорити окремі українські ініціативи, як-от “Спільнота демократичного вибору”, під час свого наступного зібрання.
- Робоча група планує обговорити загальний напрям та дати оцінку ефективності регіональної політики України.

Члени робочих груп та рекомендації

Робоча група з питань економіки та бізнесу

Компанія “SigmaBleyzer” / Міжнародний центр перспективних досліджень

Ігор Шевляков, координатор проектів, Міжнародний центр перспективних досліджень

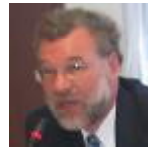
Євгенія Ахтирко, старший економіст Міжнародного центру перспективних досліджень

Олексій Блінов, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень

Морган Вільямс, директор департаменту зв'язків з урядовими структурами вашингтонського офісу групи закритих акціонерних компаній “СігмаБлейзер”

Кіт Крейн, старший економіст RAND Corporation

Едільберто Сегура, голова Наглядової ради Фонду Блейзера

Сергій Кіселев, заступник голови, Головна аналітична служба Секретаріату Президента України

Сергій Круглик, директор, Департамент економічного співробітництва, Міністерство закордонних справ України

Валерій П'ятницький, заступник міністра економіки

Віра Нанівська, директор Міжнародного центру перспективних досліджень

Олег Устенко, старший економіст Фонду Блейзера

ПЛАН ДІЙ

У червні 2005 року робоча група з питань економіки та бізнесу надала такі рекомендації:

- виробити єдине публічне, спільне для президента та уряду України, бачення економічних реформ;
- створити в українському уряді інституційний потенціал для здійснення радикальних, системних і сталих реформ, спрямованих на розвиток ринкової економіки;
- підсилити захист прав власності, зміцнити законність та зменшити податковий тягар;
- пришвидшити інтеграцію у світову економіку.

З часу цього засідання українському урядові не вдалося досягти успіхів у виконанні цих завдань. Неспроможність запровадити ці рекомендації посилила хаотичність процесу вироблення політики. Неefективний процес вироблення економічної політики в Україні сприяв сповільненню економічного росту, оскільки знеохотив підприємців до інвестицій в українську економіку.

Робоча група, засідання якої відбулося у листопаді 2005 р., розробила на основі виробленого у червні 2005 р. документа конкретні рекомендації для уряду України та адміністрації США щодо економічної політики на наступні 4 місяці.

1. Створити нову систему формування та реалізації економічної політики

- 1.1. Виробити єдине публічне бачення економічних реформ.** Президенту, прем'єр-міністру та лідерам парламентських фракцій необхідно зробити спільну і чітку програмну заяву щодо ролі українського уряду, яка полягає у створенні вільного конкурентного ринкового середовища, сприятливого для швидкого розвитку приватного сектора. Український уряд повинен зосередитися на ефективному забезпеченні таких суспільних благ, як освіта, охорона здоров'я та інфраструктура.
- 1.2. Негайно об'єднати всі ініціативи у галузі економічної політики в єдиному урядовому комітеті з питань економічної політики, який працюватиме за головування прем'єр-міністра.** У штаті комітету повинні працювати вишколені працівники, що займатимуться підготовкою концептуальних документів, законопроектів, а також взаємодіятимуть із Верховною Радою України щодо ухвалення законодавчих актів. Після ухвалення законодавчого акта комітету необхідно розробити план його втілення і взяти на себе

Члени робочих груп та рекомендації

відповідальність за хід втілення.

1.3. Робочій групі з питань публічного адміністрування слід підготувати директивні документи з питань трансформації публічного адміністрування та ініціювати публічні консультації. Зазначені документи повинні бути спрямовані на створення цілком нової системи ухвалення рішень у публічній політиці та її реалізації на основі чинних в ЄС принципів публічного менеджменту. Це включає розробку процедурних формальностей, пов'язаних із підготовкою та укладенням контрактів, та системи фінансового контролю за конкурсними публічними торгами, де метою є зупинити корупцію і створити орієнтовану на потреби суспільства ефективну і демократичну державну [цивільну] службу. Це також включає проведення ґрунтовної оцінки урядової діяльності та програм, спрямованих на надання суспільних послуг, за критеріями ефективності, відповідності суспільним інтересам і вибору відповідного рівня реалізації – національного, регіонального чи місцевого.

2. Активізувати зусилля, спрямовані на вступ до СОТ і встановлення зони вільної торгівлі з ЄС, шляхом розгортання кампанії інформування громадськості, в якій би висвітлювалися переваги вільної торгівлі. Доки Україна не стане членом СОТ, українські фермери та виробники відчуватимуть дискримінацію на зовнішніх ринках.

3. Створити сприятливу для розвитку ринкової економіки нормативно-правову базу для бізнесу та споживачів.

3.1. Невідкладно вимагати від Верховної Ради України скасування Господарського кодексу та внесення змін до Цивільного кодексу з тим, аби привести його у відповідність з найкращими міжнародними зразками. Бізнес в Україні працює у непередбачуваному, сповненому хаосу правовому середовищі, оскільки в Україні діють два несумісні правові кодекси, що регулюють питання бізнесової діяльності: Господарський кодекс, розроблений на основі законів “совєтської” доби, і більш орієнтований на ринок, хоча і недосконалий, Цивільний кодекс.

3.2. Упродовж наступних 60 днів уряду необхідно підготувати на основі стандартів ЄС новий законопроект про акціонерні товариства і попрацювати з Верховною Радою України з метою ухвалення цього закону. За чинного закону менеджери можуть легко розкрадати майно компаній, а великі акціонери-дурити дрібних.

3.3. Негайно зменшити надмірну кількість регуляторних документів відповідно до запропонованого Радою підприємців переліку, а решту привести у відповідність до норм нового закону про дозвільну систему і підвищити ефективність роботи “єдиного вікна”. Регуляторна система, що діє в Україні, перекладає на бізнес величезні затрати і сприяє корупції.

3.4. Прийняти закони про фінансовий сектор, про лізинг, про деривативи та про інші фінансові операції у відповідності до кращих практик Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР).

4. Зупинити корупцію на державних підприємствах

4.1. Менеджерів державних підприємств, що їх запідозрили у шахрайстві, слід негайно усунути від роботи, порушити проти них судові справи і домогтися їх покарання. Деякі менеджери обкрадають свої підприємства, розкрадають кошти і майно, що є власністю народу України. Щорічно це обходиться громадянам України у мільярди гривень.

4.2. Провести публічну інвентаризацію всього майна, що є у державній власності. Після цього всю державну власність, включаючи ту, що належить Секретаріату Президента та Верховній Раді України, необхідно передати до Фонду державного майна України. Слід розробити програму швидкої і прозорої приватизації цієї власності.

5. Упорядкувати податкову систему

1) У березні 2005 року український уряд запровадив український несприятливий для інвестиційного клімату податок на додану вартість (ПДВ) на імпорту обладнання, що складає частину іноземних інвестицій в Україні. По суті, в такий спосіб іноземні інвестиції обкладаються 20-відсотковим податком, що відохочує інвесторів і сповільнює економічний ріст. Українському уряду необхідно ліквідувати цей податок.

2) Не діє нинішня система відшкодування імпорту мита та ПДВ експортерам. Не повертаючи експортерам ПДВ, український уряд тим самим заволодіває грошима бізнесменів і заважає розширенню експорту, збільшенню інвестицій та кількості робочих місць. Українському уряду слід прискорити вирішення питання митної очистки товарів для експортерів та повернення їм сплаченого ПДВ.

3) Українському уряду необхідно надати місцевій владі право обкладати податками та стягувати податки, децентралізуючи цим самим фінансування і надання суспільних послуг.

6. Сприяти розвитку неприбуткових організацій в Україні

Неприбутковий сектор відіграє у ринковій економіці та демократичному суспільстві важливу роль, здійснюючи добродійну діяльність, стимулюючи обговорення тієї чи іншої політики та слугуючи суспільному благу. Українським неприбутковим організаціям не дозволяється працювати задля отримання прибутку, а спонсори цих організацій обкладаються високими податками, що обмежує діяльність цього сектора та стримує його розвиток. Українському уряду доцільно переглянути податкове законодавство з тим, аби стимулювати розвиток неприбуткового сектора.

Рекомендації урядові США

1. Урядові США необхідно негайно скасувати поправку Джексона – Веніка для України. Для застосування до України поправки Джексона – Веніка немає жодних підстав. Адміністрації США необхідно тісно і активно співпрацювати з Конгресом задля невідкладного скасування цієї поправки для України.

2. Урядові США необхідно провадити більш гнучку політику щодо двосторонніх торгових переговорів з Україною. Слід також спонукати урядові відомства США до тісної співпраці з Україною з метою надання фінансової, технічної допомоги та консультування щодо отримання Україною статусу країни з ринковою економікою.

3. Зосередити технічну допомогу Україні на втіленні рекомендацій, що їх надала Програма “Політичний діалог України та США”.

Члени робочих груп та рекомендації

Робоча група з питань інформаційної політики та ЗМІ

Інститут Кеннана, Міжнародний центр підтримки науковців ім. Вудро Вілсона /
Фонд “Європа ХХІ”

Галина Усатенко, директор з програм розвитку громадянського суспільства Фонду “Європа ХХІ”

Співголова: **Нік Данілофф**, професор журналістики Північносхідного університету

Андрій Масальський, начальник Управління інформаційної політики та зв'язків з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України

Рената Кость-Гарматій, керівник українських програм Інституту Кеннана Міжнародного центру підтримки науковців ім. Вудро Вілсона

Павло Мацепа, головний консультант, Головна інформаційна служба Секретаріату Президента України

Ельжбета Ольховська, співробітник Центру міжнародної підготовки Канадського інституту підготовки журналістів для громадського телебачення та радіомовлення

Сергій Петешов (творчий псевдонім — Гармаш), керівник, Центр досліджень соціальних перспектив Донбасу / Радіо “Свобода”

Роберт Тінслі, директор програм Міжнародного центру журналістики

Інна Підлуська, президент Фонду “Європа ХХІ”

ПЛАН ДІЙ

Міжнародні спостерігачі з'їхалися в Україну у листопаді 2004 р. для спостереження за президентськими виборами. Засоби масової інформації стали центром дискусій, оскільки багато уваги приділялося питанням ролі державних ЗМІ, урядових інструкцій (темників) як форми цензури та журналістів, що їх наймали на роботу задля висвітлення “політики партії”. Поміж тим, ЗМІ в Україні уже були в центрі уваги численних урядових проектів технічної допомоги упродовж останнього десятиліття.

Сьогодні є спроба створити міжнародну коаліцію медіа-експертів, які б працювали разом з українськими засобами масової інформації з метою надавати їм організаційну, правову підтримку і допомагати у професійній підготовці кадрів, позаяк це необхідно для створення по-справжньому незалежних, підзвітних громадськості ЗМІ.

Українські засоби телерадіомовлення відіграватимуть украй важливу роль для виборів до Верховної Ради України, що відбудуться 26 березня 2006 р., а доти питання громадського телебачення і радіомовлення залишатиметься у центрі дискусій. Вірогідно, що одразу ж після виборів прихильники медіа-реформи зможуть просунути уперед у вирішенні питання її проведення. А чи готовими будуть Україна та міжнародна спільнота, коли цей момент настане?

Попередні рекомендації, вироблені і прийняті на червневому засіданні 2005 р. у Вашингтоні:

Після зустрічі з представниками Федеральної комісії зв'язку США, Національного громадського радіо та іншими державними службовцями і неурядовими експертами, що працюють у галузі масової інформації США, члени робочої групи з питань ЗМІ дійшли висновку, що медіа-політика повинна бути спрямована на досягнення таких результатів:

- оптимізація і удосконалення функцій Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (НРТР);
- дотримання етичних і професійних стандартів журналістської діяльності;
- проведення навчання державних службовців, які працюють зі ЗМІ та займаються питаннями зв'язків з громадськістю;
- розвиток і підтримка інституцій громадського телерадіомовлення в Україні.

Члени робочих груп та рекомендації

Питання та пропозиції щодо медіа-політики, які слід розглянути (листопадове засідання):

У ході нашої підготовки до другого раунду дискусій, що пройшли у листопаді 2005 р. у Києві, було виявлено, що деякі рекомендації у царині медіа-політики потребують корегування, а робочій групі варто переглянути пріоритетність наданих рекомендацій, беручи до уваги принципові зміни в розстановці політичних сил в Україні, зокрема у процесі підготовки до виборів у Верховну Раду України, що пройдуть у березні 2006 р. Відтак, ми зостановилися на таких рекомендаціях:

1. **Мають місце неефективні інформаційні потоки та зв'язки між пресою та урядовцями, що створює складні стосунки між політиками і громадськістю.**

Відтак, аби поліпшити ці стосунки, ми рекомендуємо:

- надавати допомогу прес-секретарям, проводячи для них навчання. Зараз вони не зовсім адекватно виконують свою роботу з налагодження контактів між урядовцем, для якого вони виконують прес-секретарські функції, і громадськістю, а прес-конференції використовуються радше не як інструмент формування інформаційних потоків, а як “зброя” проти певного урядовця чи журналіста. Ми радимо використовувати для цього експертів у галузі ЗМІ чи зв'язків з громадськістю, зокрема зі Сполучених Штатів;
- залучати ресурси, що використовуються для освітніх і професійно спрямованих навчальних програм для урядовців США та інших країн;
- проводити навчання для журналістів щодо якнайефективнішого проведення прес-конференцій;
- проаналізувати можливість використання прес-центрів інститутів журналістики для навчання як журналістів, так і державних службовців;
- працювати з іншими робочими групами над інформаційною складовою у їхній царині.

2. **Є чимало різних урядових і неурядових організацій, які б хотіли надавати допомогу українським ЗМІ, але бракує координації та розуміння реальних місцевих проблем.**

Відтак, необхідно, надаючи допомогу ЗМІ, поєднувати міжнародні підходи з регіональною специфікою українських ЗМІ.

- плани допомоги засобам масової інформації слід складати з урахуванням місцевих потреб, а не просто копіювати моделі, що використовуються для ЗМІ в інших країнах;
- слід створити інформаційний центр, що відповідатиме за координацію всіх організацій, які надають фінансову чи іншу допомогу ЗМІ;
- слід зосередити увагу на розвитку регіональних засобів масової інформації через проведення навчання та консультацій.

3. **Має місце той факт, що ресурси Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (НРТР) є обмеженими.** НРТР недостатньо наділена законодавчою владою (наприклад, немає вимоги щодо зазначення у ліцензії на право телерадіомовлення імен власників – фізичних осіб, подаються лише назви компаній), відтак, НРТР має труднощі щодо регламентації теле- і радіоканалів і протидії монополістичній поведінці.

Відтак, необхідно підтримати цей незалежний регуляторний орган (єдиний орган такого типу у країнах колишнього Радянського Союзу, еквівалент Федеральної комісії зв'язку США), і ми рекомендуємо:

- надавати методологічну і юридичну підтримку, організувати стажування і навчальні поїздки/обміни, надавати допомогу НРТР у її регламентуючій діяльності;
- поширювати досвід країн Європи та Північної Америки щодо ліцензування операторів кабельного телебачення;
- надавати НРТР допомогу у розробці політики щодо цифрового мовлення і нових ЗМІ;
- сприяти організаціям громадянського суспільства у розвитку медіа-моніторингу на добровільних засадах і допомагати у перевірці судових рішень, винесених щодо ЗМІ;
- сприяти міжвідомчій співпраці в Україні, зокрема щодо бюджетного процесу.

4. **Має місце брак політичної волі щодо створення громадського телерадіомовлення.**

Відтак, у короткостроковій перспективі є необхідність трактувати громадське телерадіомовлення радше як механізм, а не ціль, з тим, аби розглянути інші фактори впливу на ЗМІ. У процесі підготовки до майбутніх виборів ми рекомендуємо:

- ініціювати діалог з Комітетом Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації з метою досягнення консенсусу щодо форми громадського телерадіомовлення;
- спробувати залучити представника Комітету до робочої групи з питань інформаційної політики та ЗМІ;
- розробити “кампанію інформування громадськості”, яка б:
  - просувала ідею громадського телерадіомовлення, поліпшувала поінформованість про громадське телерадіомовлення і формувала на нього попит;
  - поклядалася на результати опитування, а не на сприйняття громадського телерадіомовлення і ставлення до нього;
  - передбачала аналіз економічної доцільності та бізнес-план для ділової і політичної еліти;
  - демонструвала широкій громадськості можливості програмного продукту.
- провести оцінку моделей громадського телерадіомовлення, що застосовуються в інших країнах, та вивчити, наскільки прийнятними вони є для української ситуації.

Члени робочих груп та рекомендації

5. *Має місце* недостатня співпраця між освітніми закладами, що готують журналістів, медіа-спеціалістів і посадовців.

Відтак, з метою розвитку освітніх закладів і досягнення ними більшої ефективності ми рекомендуємо:

- провести зустріч з Комітетом у справах навчальних програм з журналістики Міністерства освіти і науки України з метою сприяти включенню в освітній процес навчальних програм більш практичного спрямування;
- перекладати навчальні матеріали українською мовою;
- стимулювати розвиток незалежних ЗМІ шляхом сприяння системі цілісного навчання, що включатиме редакторську справу, виробництво медійного продукту, менеджмент, маркетинг, здобуття навичок роз'яснювально-пропагандистської діяльності тощо.

6. *Має місце* правова невизначеність щодо медіа-інституцій та журналістів.

Відтак, з метою зміцнити правову базу щодо ЗМІ ми рекомендуємо:

- акцентувати роль роз'яснювально-пропагандистської діяльності;
- надавати допомогу у розробці нормативних актів з питань ліцензування теле- і радіомовлення;
- надавати допомогу у розробці нових платформ, зокрема у сфері цифрового програмного продукту;
- провести аналіз норм законодавства про відповідальність за поширення наклепів на державних службовців;
- розвивати правосвідомість журналістів і державних службовців у царині юридичних прав і правових критеріїв.

7. *Існує* висока ймовірність, що місцеві телерадіомовні компанії не матимуть можливості подавати неупереджену інформацію про майбутні вибори до Верховної Ради України.

Відтак, аби допомогти регіональним телерадіомовним компаніям в неупередженому висвітленні процесу виборів до Верховної Ради, ми рекомендуємо:

- надавати підтримку регіональним телерадіомовним компаніям, що зараз знаходяться під контролем політичних організацій або власників-олігархів. Уже є чимало громадських організацій (деякі існують завдяки фінансуванню Агентства США з міжнародного розвитку), що мають достатній потенціал, аби підтримувати зв'язок з цими компаніями і безпосередньо надавати їм необхідну допомогу.

Учасники діалогу

Борис Беспалий, депутат Верховної Ради України, секретар Комітету Верховної Ради з питань державного будівництва та місцевого самоврядування

Ольга Большакова, провідний юрист-консультант Правового центру Незалежної асоціації телерадіомовників

Антон Бутейко, перший заступник міністра закордонних справ України

Джон Гербст, посол США в Україні

Валерій Іванов, професор, президент Академії української преси

Віктор Івченко, голова Державного агентства України з інвестицій та інновацій

Анатолій Кінах, секретар Ради національної безпеки і оборони України

Дмитро Крикун, директор з розвитку міжнародної громадської організації “Інтерньюз-Україна”

Наталія Лігачова, головний редактор видання “Телекритика”

Ксенія Ляпіна, депутат Верховної Ради України, голова Ради підприємців України при Кабінеті Міністрів України

Володимир Литвин, голова Верховної Ради України

Людмила Мусіна, керівник Головної служби економічної політики Секретаріату Президента України

Катерина М’ясникова, виконавчий директор Незалежної асоціації телерадіомовників

Ірина Паліашвілі, президент Російсько-української юридичної групи

Леонід Поляков, перший заступник міністра оборони України

Олег Рибачук, глава Секретаріату Президента України

Олег Шамшур, Заступник міністра закордонних справ

Тарас Шевченко, директор Інституту медіа права

Віталій Шевченко, голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення

Сергій Шевчук, депутат Верховної Ради України

Ігор Шумило, директор Генерального департаменту економічної політики Національного банку України

Володимир Стретович, депутат Верховної Ради України, голова Комітету Верховної Ради з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією

Шіла Чінкель, представник Міністерства фінансів США, радник прем’єр-міністра України з питань упровадження економічної реформи в Україні

Президент Фундації "Україна-США" Надія МакКоннелл та Посол США в Україні Джон Гербст

Учасники робочої групи з питань зовнішньої політики та національної безпеки

Учасники робочої групи з питань економіки та бізнесу

Учасники робочої групи з питань інформаційної політики та ЗМІ

Учасники робочої групи з питань політики та урядування